

מגזין להגות והסברה יהודית

גיליון 'פרשית השבוע' - להגות והסברה יהודית **פרשת בראשית** תשפ"ז << יו"ל ע"י מכון 'בלבבי' - צפת >> פלא': 0504116867 דוא"ל: abyisrael@gmail.com

הפנקסו של החנך

דילמות הינוכיות אקטואליות

ומה עם הדור הבא?

קריאה חשובה למחזיקי המכשירים

נדמה שאין כיום יהודי חרדי אחד שאינו מודע לסכנות האימונות הנשקפות מהמכשירים הניידים הלא-כשרים. כל-כך הרבה דיברו וכתבו על כך, וכל-כך הרבה דוגמאות ממחישות את התממשותן בפועל של סכנות אלו, עד כדי פירוק משפחות ופירוקו המוחלט של האדם המחזיק סמרטפון - שבאמת אין טעם ואין תועלת לכתוב על עצם אחזקתו של המכשיר. אבל, כמה מגדולי הת"ח בבני ברק ביקשו מאתנו לכתוב על תופעה ספציפית, שגם היא חמורה מאוד, וגם היא מזיקה ופוגעת בציבור כולו, ובמיוחד בצעירי הצאן.

אי-אפשר להתעלם מן העובדה שגם יהודים הנושאים במשרות תורניות חשובות, מחזיקים סמרטפון, אלה המכשירים הגדולים הידועים לשמצה (גם אם נתונים תחת כשרות זו או אחרת). לעצם העניין, אין שום-שום-שום היתר לכך, וגם לא שום צידוק מציאותי, והראיה - אינספור הכתבות המתפרסמות כל העת על מנכ"לים ואנשי-עסקים מְדַרְגָּה ראשונה, המחזיקים רק במכשיר כשר, ורק בו. להבדיל מאלה שיש בכיסם שני מכשירים, אחד כשר והשני...

כל אדם באשר-הוא, יהיה מי שיהיה, גם אם הוא מחזיק במשרה 'מפוצצת', וגם אם עסקיו חובקי עולם, אין לו כיום שום אמתלה לשימוש במכשיר לא-כשר. ואם הוא מחפש מי שיסביר לו כיצד מסתדרים, שיילך אל כל בעלי המשרות ה'מפוצצות' הנ"ל, המעידים על עצמם שהם מדברים אך ורק במכשיר כשר. הבעיה היא שלפעמים הם מוציאים את המכשיר ומשוחחים בו לעיני הכל, גם אם יהיה זה במרכזו של בית הכנסת בו הם מתפללים, ואפילו ליד בימת הקריאה בספר התורה.

גדולי הת"ח ביקשונו לעורר על כך, ולבקש - ולהתחנן מבעלי הסמרטפונים הללו, שיחדלו ממנהגם זה, וגם אם הם חושבים שמסיבה כלשהי הם 'חייבים' להחזיק את המכשיר הזה, אבל אנא-ואנא לא יעשו זאת

א. י. פ.

בגדר מצוות מזוזה

ידועים המה דברי הרמב"ם במזוזה (פ"ה ה"ד) שאלו שכותבין מבפנים (המזוזה) שמות המלאכים או שמות קדושים או פסוק או חותמות, הרי הן בכלל מי שאין להם חלק לעולם הבא - שאלו הטפשים לא די להם שבטלו המצוה, אלא שעשו מצוה גדולה שהיא יחוד השם של הקב"ה ואהבתו ועבודתו כאילו הוא קמיע של הניית עצמן, כמו שעלה על לבם הסכל שזהו דבר המהנה בהבלי העולם.

ולכאורה יש לעיין דבגמרא בכמה מקומות לכאורה מצינו בכמה מקומות שהמזוזה מועילה לשמירה ועניין גדול יש בשמירה שבה: א. בגמרא במסכת מנחות (לג, ב) למדנו: "אמר רבא מצוה להניח המזוזה בטפח הסמוך לרה"ר. מאי טעמא? רבנן אמרי: כדי שיפגע במזוזה מיד. רב חנינא מסורא אומר: כי היכי דתינטריה". היינו-שתשמור עליו. משמע כי לפי רב חנינא מסורא כן יש עניין של שמירה במזוזה עד-כדי שזה יקבע את מיקום המזוזה. ב. בגמרא לעיל (לב, ב) למדנו: "תניא נמי הכי: תלאה במקל או שהניחה אחר הדלת - סכנה ואין בה מצוה". וברש"י הסביר כי הכוונה בסכנה שאין כאן שמירה מן המזיקין שיש במזוזה. וראינו כמה דגש ניתן ל'סכנה' שיש בהעדר מזוזה. וצריך ביאור.

ואומנם יש ליישב בפשטות שגם הרמב"ם לא אמר שבמזוזה אין עניין של מירה מן המזיקין כלל וכלל, אלא שהדגיש כי מי שעושה זאת לשם שמירה בלבד, וכמו קמיע, בלי עניין של המצווה שבדבר, או לכל הפחות כתוספת של המצווה, רע ומר לו. אך בוודאי שיש כאן גם עניין זה של שמירה. ושוב ראיתי מביאים בשם ספר 'מרכבת המשנה' שיישב כן.

ואגב שעסקינן בעניין מזוזה אזכיר הסבר שחשבתי עליו בדברי הגמרא שם (מג, ב): "רבי אליעזר בן-יעקב אומר: כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו, ומזוזה בפתחו, וציצית בבגדו - מובטח לו שלא יחטא, שנאמר (קוהלת ד, ט) "והחוט המשולש לא יינתק".

ולכאורה ניתן להסביר מהי הסגולה המשותפת של כל שלושת המצוות הללו למנוע אדם מחטא (וראה לקמן במעשה המפורסם בתלמיד רבי חייא) כי יש רעיון אחד ששזור בין שלושת מצוות אלו-תפילין, מזוזה וציצית. שלושתם גם-יחד נועדו שהאדם יזכור את בוראו - 'למען תזכרו', וכולם יחד מהווים עדות על קיום הבורא (וכפי שגם הוזכר בדברי הגמרא ברכות ל, ב שאחד האמוראים אמר שאין לחוש כי יתלוצץ עם תפילין שכן שם ה' נקרא עליו והתפילין היא עדות

בפרהסיא, ולפחות לא בבית הכנסת.

כי כאשר אנשים אחרים מבחינים בהם, ובמכשיר שבו הם משוחחים, הם עלולים להתפתות ולחשוב שאם האנשים הללו, הנחשבים כ'בעלי דעה', ויש להם 'נוכחות' תורנית, משתמשים בסמרטפון, אזי מדוע שגם אני, האדם הפשוט, לא אשתמש במכשיר זה?

הנוק הגדול הנגרם מכך הוא לצעירי הצאן, שאבותיהם משוחחים עמהם כל הזמן על החובה להתרחק מהנגע המכוער והמאוס הזה, והנה הם יכולים לבוא אל אביהם בשאלה 'אבא, למה אתה אומר לנו שזה אסור, הנה פלוני-אלמוני כן משתמש בסמרטפון, למרות שהוא נחשב לאישיות תורנית?' - וספק גדול אם יהיה לאבא מה להשיב! הבקשה הכל-כך מתבקשת אפוא מנושאי המכשירים הללו, היא שגם אם הם בטוחים ש-להם מותר להשתמש בסמרטפון, וברור שהם טועים טעות מרה, לפחות שלא ישתמשו בו בפרהסיא.

אם התקבלה שיחה במכשירים, או שהם צריכים להתקשר למאן-דהו, אנא ייצאו החוצה ושם יבצעו את השיחה. ואלה שיש להם שני מכשירים, יכולים לעשות 'העברה' מהסמרטפון אל המכשיר הכשר, כך שכל השיחות תתקבלנה רק במכשיר הכשר. מדובר בבקשה/דרישה מינימלית, כדי לא לקלקל את נפשותיהם הרכות של הילדים, וגם של המבוגרים העלולים להתפתות.

יחשוב נא אותו בעל-סמרטפון, המתעטר בתפקידיו התורניים והחינוכיים: האם היית רוכש מכשיר כזה לבנך/נכדך? - בוודאי לא. למה? - כי גם אתה יודע שזה משהו מאוס, הפוגם בכל צורת החיים! וגם אם מדובר במכשיר חסום, הרי בגלל האופציות המגוונות שיש בו, כולל עדכוני חדשות שוטפים, כמו ה'ווטספ', הפרוץ לכל כידוע, האדם צמוד אליו יומם ולילה, וחיוו הופכים לשגעון אחד גדול, וכידוע.

ואם כן, למרות שאתה-עצמך מוצא איזשהו היתר מפוקפק להשתמש בסמרטפון, ברור שלא היית מביא מתנה כזו לאחד מצאצאך. אז למה אתה מרשה לעצמך לדבר במכשיר כזה לפני ילדים הסופגים מכך נזק רב, שספק אם יהיה ניתן לתקן אותו?! בתקווה שבקשה-תחינה זו תתקבל לרצון אצל האישים הרלוונטיים. (על-פי ביטאון 'קול ברמה' - ביטאון רמת אלהן בעריכת יידנו סופר הבית היהודי רבי משה-מיכאל צורן שליט"א)

רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. כמובן, כששניהם נפגשו באופן טבעי החלו לצלול לעומקה של סוגיה, ובסוף השיחה אמר לו רבי שמואל: "חיפשתי, ועדיין לא מצאתי אתרוג טוב".

רבי שמואל פנה לביתו. אבא הלך בכיוון ההפוך, רק עד שרבי שמואל נעלם מהעין, ואז חזר על עקבותיו אל חנות האתרוגים ברחוב רש"י.

הוא ישב שם זמן רב מאוד, עד שמצא אתרוג יפה במיוחד. את האתרוג הזה הניח בתוך ארגז יחד עם עשרה אתרוגים אחרים, וביקש מבעל החנות: "עשה לי טובה, אל תיגע בארגז הזה. בלילה אחזור לכאן".

בלילה הלך אבא לביתו של רבי שמואל והציע: "אולי נלך עכשיו שנינו יחד לחפש ארבעה מינים?" רבי שמואל שמח מאוד והצטרף.

כשהגיעו לחנות אמר לו אבא: "יהיה יעיל יותר אם כל אחד מאיתנו יבדוק ארגז אחר". הוא הגיש לרבי שמואל את הארגז המוכן, ולעצמו לקח ארגז אחר. לא עבר זמן רב, ורבי שמואל קרא: "תראה איזה אתרוג מצאתי!"

אבא יכול היה פשוט להביא לו את האתרוג. אבל הוא לא רצה שרבי שמואל יחזיק לו טובה. הוא רצה שתהיה לרבי שמואל ההרגשה שהוא עצמו מצא.

מסכם הגאון רבי חיים פרץ שליט"א: "מה שראיתי אצל סבא זצ"ל ואצל אבא זצ"ל, ההחזקה של הארבעה מינים, הטרחה בשבילם, זה היה אושר. המצווה הזאת הייתה חביבה עליהם מאוד-מאוד".

(מתוך שיחתו המופלאה עם 'דרשו')

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן

לקבל את הגיליון למייל ללא

תמורה בשליחת דוא"ל לכתובת:

abyisrael@gmail.com

יש בו טעם ויש בו ריח

אנקדוטות מפעימות על מצוות אתרוג

עם טעם ועם ריח

אספר זיכרון מיוחד שיש באמתחתי על אתרוגים וארבעת המינים – פותח ומספר הגאון רבי חיים פרץ ברמן שליט"א:

בשנת תשכ"ט, בערב חג הסוכות אחר הצהריים, הבית שלנו נראה כמו כל בית בערב סוכות. היינו משפחה גדולה, כולם עסוקים בהכנות. פתאום נשמעות דפיקות בדלת. פותחים, וכמעט התעלפנו: הרב מפוניבז' זצ"ל עומד בפתח. זו הייתה השנה האחרונה לחייו.

אבא ניגש אליו מיד, והרב אחז בו בשתי ידיו ואמר לו: "שלמה'לה, לא היה לי זמן לקנות ארבעה מינים". כל כולו היה נתון להחזקת הישיבה ועולם התורה, ועד ערב החג לא מצא רגע לזה.

אבא ענה לו: "ודאי, יש לי מוכן בשביל ראש הישיבה". הוא רץ, לקח את הארבעה מינים שלו עצמו ומסר לו. הרב יצא שמח, בטוח שזו סתם רזרבה שהייתה בבית.

והיא לא הייתה רזרבה.

אבא היה לוקח אותנו לקנות ארבעה מינים בשוק בתל אביב, ומסתובב שם שעות עד שהיה מוצא סט מהודר. רזרבות לא היו לו. הוא נתן לרב מפוניבז' את ארבעת המינים המהודרים שלו.

אחרי שהרב יצא, אמר לאמא שלי: "קניתי גם לילדים, אקח סט אחד של ד' מינים ממה שקניתי להם...". בערב חג כבר לא היה מה להשיג, זה לא כמו היום.

באותו לילה, ליל החג, הייתה אמא אצל אביה, הסטייפלר, וסיפרה לו מה שקרה. הוא אמר לה: "לי יש שניים", ונתן לאבא את האתרוג השני שלו.

כך אני יודע שבשנת תשכ"ט כבר היה לסבא אתרוג נוסף.

ועוד סיפור מאותו עניין, נושא עמו ראש הישיבה בזכרונותיו:

שנה אחת, בצום גדליה פגש אבא ברחוב את ראש הישיבה

3 דברים שלמדתי מטיסת דובאי

אותו שרכרב ואותו רופא-שיניים שכפתו את הטייס הטוריסט לא עמדו בצד וחיכו שאחרים יעשו את העבודה; כל אחד מהם אזור אומץ ובמקום לבכות מאימה - הסתער על המשימה הקדושה ובכך, בחסדי-שמיים עצומים, הציל את עצמו ואת נוסעי המטוס שהיו כפסע ממוות בטוח.

כשאת מנוסעות המטוס שמעה את הכאוס בתא-הטייס היא פנתה חיש לנוסעים כדי שינסו לסייע.

לכוון את ההגה של המטוס לא ידעה כנראה, אבל מה שהיה בידה-עשתה.

לאמור: גם אתה לא 'מקצוען' ולא יודע לעשות את המלאכה, עשה מה שביכולתך. פתח פתח כחודו של מחט כדי שלבסוף ייפתח פתח כרוחבו של אולם.

אחריות-זה אומר לעשות משהו.

קברניט טיסת פליי דובאי סמיט מאצ'האר, שנפצע קשה

במהלך העימות עם טייס-המשנה, שוחח עם ראש ממשלת הודו ממייטת חוליו ושחזר בקולו את הרגעים שבהם הבין כי למרות מצבו הרפואי העגום - עליו לעשות מאמץ אחרון כדי להגיע אל דלת תא הטייס ולפתוח אותה.

הוא סיפר כי גם לאחר שנפל לרצפת הקוקפיט בעקבות פציעותיו, הצליח להבין מתנועות המטוס כי המצב מידרדר במהירות. "היה רגע אחד שבו הבנתי שאם לא אעשה משהו... כבר נפלתי למטה, נפצעתי כל כך עד שקרסתי לרצפה", סיפר. "ואז אמרתי לעצמי: אם לא אקום עכשיו... אני כבר 17 שנה מטיס מטוסים, ב-11 השנים האחרונות אני קברניט. אני יכול לדעת אפילו בעיניים עצומות מה קורה במטוס".

הוא תיאר כי בזמן ששכב פצוע על הרצפה הוא חש שהמטוס צולל והבין כי פתיחת דלת תא הטייס עשויה להיות ההזדמנות האחרונה להציל את יושבי המטוס: "כשנפלתי לרצפה הרגשתי שהמטוס צולל כלפי מטה. ידעתי בוודאות: 'אם אעשה רק דחיפה אחרונה אחת, רק מאמץ אחרון אחד... הדלת ממש שם'".

מאצ'האר הוסיף כי "למרות שספגתי עוד ועוד חבטות, ברגע שפתחתי אותה - כולם נכנסו. לכולם היה חלק שווה בזה".

"ידעתי שאני עושה את זה למען החיים שלי", הוסיף, "אבל באותו זמן ידעתי גם שאני לא יכול לתת לכולם שם למות".

עוד מאמץ קטן. זה מה שנדרש מאיתנו. זה יכול לשנות את התמונה כולה. העצלות הטבעית גורמת לנו להישאר ב'אזור-הנוחות', אך עוד מאמץ קטן, עוד יציאה קלה מ'אזור-הנוחות' - יכולה לעשות את ההבדל ההומי. לפעמים גם הבדל של חיים ומוות.

אם הייתם מנוסעי המטוס ההוא-האם גם אתם הייתם

אוזרים אומץ ועטים על הטייס הטוריסטי או שמא הייתם נסוגים מעט אחורה מפחד ובעתה, ומתוך ביטחון כי יהיו אחרים שיעשו את העבודה בשבילכם? (הלא זהו בדיוק הרעיון של קביעת חז"ל כי 'קדירת שותפים-לא חמה ולא קרה...').

"ידעתי שאם אעשה רק דחיפה אחרונה אחת... רק מאמץ אחרון אחד..."

כתיבה טובה!

ספרי-האיכות של מכון "בלבכי"
המתנה האידיאלית לחגים!

הספר "הינדיק" 40 ש"ח

"דרכי" חלק שני 35 ש"ח

"דרכי" חלק ראשון 35 ש"ח

לרכישת ספרי הסופר הרב א. י. פרידמן - פלא' מכון "בלבכי" (לא ניתן להשיג בחנויות): 050-4116867

מכון "בלבכי" מאחל לאנשי קוראיו ולכל בית ישראל:
שנה טובה, מתוקה ומבוכה!